

TJEK VINTERRAPSSTUBBEN FOR ANGREB AF KRANSSKIMMEL NU

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Stubben skal nu kontrolleres for kransskimmel, så sædskiftet kan justeres ved evt. angreb.

I år er der igen modtaget en del henvendelser om mere eller mindre udbredte angreb af kransskimmel (*Verticillium longisporum*) i vinterraps. Stænglerne i stubben skal derfor nu kontrolleres for evt. angreb af kransskimmel, så sædskiftet i givet fald kan justeres. Se billeder af angreb nedenfor. Medbring en lup for at se mikrosklerotierne tydeligt og evt. en kniv til at rive overhuden af stænglerne af.

Efter høst ses meget stor forskel fra mark til mark på, hvor grøn stænglerne i stubben er. Ofte er udbyttet højere jo grønnere stænglerne i stubben er. I pressede sædskifter ses tit flere brune til sorte stængler i stubben efter høst, og kransskimmel kan være en af årsagerne hertil.

Der er ingen muligheder for kemisk bekæmpelse af kransskimmel, og der findes ingen officielle data for evt. sortsforskelle i modtagelighed.

Kransskimmel er ligesom kålbrok et stigende problem i vinterraps i Danmark, og begge sygdomme er typiske sædskiftesygdomme. Der tilstræbes derfor 5 frie år mellem raps, dvs. raps hvert 6. år. Kransskimmel kan overleve op til ca. 10 år i jorden og angriber alle korsblomstrede.

I 2015 blev der også meldt om en del tilfælde af kraftige angreb af kransskimmel, og svampen blev nærmere omtalt i [Aktuelt om kransskimmel i raps](#).

I 2016 gennemførte Sønderjysk Landboforening og SEGES i forbindelse med et IPM-projekt en undersøgelse over forekomsten af svampesygdomme ved høst i 13 vinterrapsmarker. I markerne blev der hovedsagelig udtaget nødmodne eller misfarvede stængler, da formålet med projektet var at undersøge, om svampesygdomme er årsag til en hurtigere modning af rapsen.

Omfanget af nødmodne stængler varierede fra mark til mark. Kransskimmel blev fundet i større eller mindre omfang i 10 af de 13 marker. Detaljerede resultater kan ses i *Oversigt over Landsforsøgene 2016* side 165.

ERFARINGER FRA SVERIGE

I Sverige er kransskimmel også et problem, og svenske erfaringer er omtalt i *Frøtidning nr. 5, juli 2017*. Der findes en jordtest, der måler indholdet af svampens DNA. Tærsklen er kendt, men ingen laboratorier tilbyder pt. en kvantitativ test. Eurofins er dog kontaktet herom. Via testen er jordprøver fra 297 marker i Skåne tidligere undersøgt, og i 40 procent af markerne kunne kransskimmel påvises. En undersøgelse med data om udbytte, klimadata og angreb af kransskimmel i perioden 1988-2004 viste, at en varm september og maj var gunstigt for udbyttet. Derimod var en mild december og meget nedbør i maj gavnlige for kransskimmel.

Kransskimmel lever tilsyneladende i sameksistens med rapsplanten uden at forårsage skade indtil omkring begyndende blomstring i vækststadiet 60-61. Undersøgelser viser, at hormonet abscisinsyre, som også er et modningshormon, aktiverer kransskimmelsvampen til at vokse. Dette får planten til at producere endnu mere abscisinsyre, hvorved planten nødmodner. Der udskilles også stoffer fra rapsrødderne, som tiltrækker kransskimmel. Forædlerne arbejder med at udvikle rapssorter uden disse duftstoffer, da de er mindre modtagelige.

Billede 1. Efter rapshøst ses et meget varierende antal grønne stængler i stubben fra mark til mark.

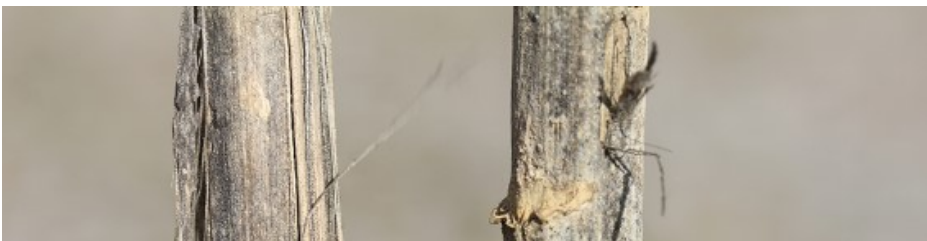
Kransskimmel kan være en af årsagerne til visne stængler. Tidligere angreb af kålbrok, knoldbægersvamp, gråskimmel, bladribbesnudebillelarver og rapsjordloppelarver kan også være årsag til visne stængler i stubben.

Billede 2. De tidligste symptomer viser sig som en ensidig visning af planten. Smitstoffet er i jorden og trænger ind i rødderne og op i karsystemet, hvor svampen udskiller giftstoffer.

Billede 3. Når overhuden på stænglen forsigtigt rives af, fremkommer de talrige små sorte mikrosklerotier under overhuden ved angreb af kransskimmel.

Billede 4. Angrebet af kransskimmel er her så fremskreden, at stænglerne er meget flossede. De talrige mikrosklerotier ses nederst på planten til venstre.

Billede 5 a + b. Stængel med angreb af kransskimmel før og efter, at overhuden forsigtigt er kradset væk i et lille område.

Billede 6. Talrige sorte mikrosklerotier ses, hvor overhuden er trukket væk i en smal stribe.

Kontakt din [lokale rådgivningsvirksomhed](#), hvis du vil vide mere om dette emne.

© 2021 - SEGES Projektsitet